

5.4 EKES ponownie podkreśla potrzebę przyjęcia wspólnej europejskiej definicji niepełnosprawności, co zapewni większą skuteczność unijnych strategii w tej dziedzinie. Zgodnie z tym samym założeniem także zgromadzenie bardziej wyczerpujących danych na temat sytuacji osób niepełnosprawnych przyczyniłoby się do opracowania bardziej dojrzałej i lepiej ukierunkowanej polityki w tej dziedzinie. W związku z tym EKES zwraca się do Komisji, Eurostatu oraz państw członkowskich o przeznaczenie większych środków na opracowanie danych statystycznych służących analizie takich aspektów jak sytuacja w dziedzinie zatrudnienia osób niepełnosprawnych, ich znaczenia dla gospodarki, ich roli jako konsumentów oraz ich dostępu do usług.

5.5 Zgodnie z traktatem amsterdamskim Wspólnota Europejska zobowiązała się do uwzględniania potrzeb osób niepeł-

nosprawnych w opracowaniu środków związanych z jednolitym rynkiem. Niestety, postanowienia deklaracji nr 22 nie zostały wprowadzone w życie, co doprowadziło nawet do powstania kolejnych barier w dostępie do towarów i usług.

5.6 EKES z uwagą śledzi losy Konwencji Organizacji Narodów Zjednoczonych o prawach osób niepełnosprawnych przyjętej w sierpniu 2006 r. i wzywa państwa członkowskie UE do jej ratyfikowania. Komitet wzywa także Komisję do zagwarantowania propagowania zapisanych w tej konwencji ONZ-u zasad i przestrzegania ich w ramach UE.

5.7 EKES wyraża nadzieję, że unijne plany działania na rzecz zapewnienia równych szans osobom niepełnosprawnym staną się katalizatorem kolejnych, nowych środków w tej dziedzinie, które przyniosą wymierne efekty.

Bruksela, 17 stycznia 2007 r.

Przewodniczący
Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego
Dimitrios DIMITRIADIS

Opinia Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego w sprawie komunikatu Komisji do Rady, Parlamentu Europejskiego, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów Upowszechnianie godnej pracy dla wszystkich — wkład Unii w realizację programu godnej pracy na świecie

COM(2006) 249 wersja ostateczna

(2007/C 93/09)

Dnia 13 lipca 2006 r. Komisja Europejska, działając na podstawie art. 262 Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską, postanowiła zasięgnąć opinii Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego w sprawie wspomnianej powyżej.

Sekcja Zatrudnienia, Spraw Społecznych i Obywatelstwa, której powierzono przygotowanie prac Komitetu w tej sprawie, przyjęła opinię dnia 19 grudnia 2004 r. Sprawozdawcą był **Thomas Étty**.

Na 432. sesji plenarnej w dniach 17-18 stycznia 2007 r. (posiedzenie z dnia 17 stycznia 2007 r.) Europejski Komitet Ekonomiczno-Społeczny stosunkiem głosów 128 do 3 — 11 osób wstrzymało się od głosu — przyjął następującą opinię:

1. Wnioski i zalecenia

1.1 EKES z zadowoleniem przyjął komunikat Komisji. Komitet jest przekonany, że Komisja — w ścisłej współpracy z państwami członkowskimi — bardzo się przysłuży realizacji idei godnej pracy zarówno w UE, jak i w krajach trzecich.

Komitet podziela zdanie Komisji, że wyznaczenie celów o społecznym charakterze nie może być wykorzystywane w celach protekcjonistycznych.

1.1.1 Komitet wzywa Komisję do włączenia EKES-u w przygotowanie sprawozdania podsumowującego dalsze działania związane komunikatem, mającego się ukazać latem 2008 r.

1.1.2 Nawołuje także Komisję do opracowania odpowiednich wskaźników oceny wdrażania programu godnej pracy przez UE.

1.1.3 Komisja powinna jasno określić konsekwencje finansowe swojego wkładu w upowszechnianie godnej pracy, zarówno w UE, jak i poza nią. Powinno to obejmować informacje na temat sposobu, w jaki zamierza ona wspierać MOP w realizacji programu godnej pracy.

1.2 Komisja powinna przyjąć takie samo podejście, jakie zalecił Europejski Komitet Ekonomiczno-Społeczny w swojej opinii z marca 2005 r. w sprawie społecznego wymiaru globalizacji: utrzymać i wzmocnić pozytywne oddziaływanie globalizacji, podejmując przy tym odpowiednie działania zmierzające do łagodzenia jej negatywnych skutków. Komitet powtarza zatem swoje wnioski przedstawione w opinii z marca 2005 r.

1.3 Pomyślna realizacja polityki godnej pracy, zarówno w UE, jak i poza nią, możliwa jest tylko dzięki pełnemu zaangażowaniu partnerów społecznych oraz całego społeczeństwa obywatelskiego.

1.4 W realizacji celu godnej pracy dla wszystkich kluczowe znaczenie ma zachowanie spójności politycznej i koordynacji na wszystkich szczeblach, także na szczeblu krajowym.

1.5 Jednym z najważniejszych czynników warunkujących upowszechnianie godnej pracy jest wzmocnienie systemu kontrolnego MOP-u.

1.6 Komitet wzywa Komisję do przeanalizowania wraz z państwami członkowskimi przyczyn nieratyfikowania Międzynarodowej konwencji ONZ-etu o ochronie praw pracowników migrujących.

1.7 Niezbędna jest ratyfikacja i wdrożenie w prawodawstwie i praktyce właściwych konwencji MOP-u w ramach UE oraz w odniesieniu do państw trzecich.

1.8 Komitet wzywa Komisję do propagowania znaczenia bezpieczeństwa i higieny pracy jako jednego z głównych czynników osiągnięcia godnej pracy.

1.9 Komisja powinna przedstawić plan działań w zakresie polityki godnej pracy, zarówno wewnątrzunijnej, jak i pozaunijnej, obejmujący dane budżetowe

2. Uwagi ogólne

2.1 Komitet z zadowoleniem przyjmuje komunikat. Program godnej pracy stanowi ważną odpowiedź na globalizację i może się bardzo przyczynić do realizacji przyjętych przez Narody Zjednoczone milenijnych celów rozwoju. Unia Europejska jako ważny członek społeczności światowej może wnieść istotną wartość dodaną zarówno poprzez wdrażanie tego programu „u siebie”, jak i poprzez promowanie go w kontaktach z krajami trzecimi, grupami krajów i instytucjami międzynarodowymi. Godna praca ma bezpośrednie znaczenie dla wdrażania agendy lizbońskiej, ponieważ w dużym stopniu przyczynia się do kształtowania życia zawodowego w UE w sposób zrównoważony. Aktywna rola w upowszechnianiu godnej pracy dla wszystkich nie tylko stanowi integralną składową europejskiej agendy społecznej oraz wysiłków UE na rzecz propagowania jej wartości, lecz także leży w interesie UE, ponieważ chodzi też o to, by globalizacja nie osłabiła europejskiego modelu społecznego.

2.2 „Godna praca” to pojęcie wprowadzone w 1999 r. przez Międzynarodową Organizację Pracy (MOP) ⁽¹⁾. Zostało zdefiniowane jako idea łącząca wszystkie cztery strategiczne cele MOP-u:

— propagowanie praw pracowniczych,

⁽¹⁾ Decent work, sprawozdanie dyrektora generalnego MOP-u na 87. sesję Międzynarodowej Konferencji Pracy, MOP, Genewa, 1999 r.

- zatrudnienie,
- ochrona socjalna
- dialog społeczny.

Pojęcie to stanowi centralny element modelu społecznego UE, który skupia się na prawie do efektywnej i dobrowolnie wybranej pracy, w której prawa pracownika są chronione, która przynosi odpowiedni dochód i daje należytą ochronę socjalną, oraz w której kładzie się nacisk na równe szanse. Trójstronny charakter i dialog społeczny gwarantują uczestnictwo i procedury demokratyczne.

Kwestie płci oraz rozwoju uznaje się za zagadnienia o charakterze przekrojowym.

2.2.1 Zgodnie z programem godnej pracy MOP Komisja powinna podkreślać w komunikacie znaczenie równości płci i wzmocnienia pozycji kobiet w celu przewyższenia ubóstwa; chodzi tu w szczególności o równość szans i równe traktowanie.

2.3 W opinii w sprawie społecznego wymiaru globalizacji ⁽²⁾ Komitet określił godną pracę jako cel o kluczowym znaczeniu oraz priorytet dla UE i państw członkowskich, zarówno u siebie, jak i we współpracy międzynarodowej i pomocy rozwojowej.

2.4 Komitet podpisuje się pod zawartym we wstępie do komunikatu stwierdzeniem, które określa program godnej pracy jako zbiór wytycznych o charakterze uniwersalnym, niepowiązanych z żadnym konkretnym modelem rozwoju oraz jako instrument dostosowujący rozwój do wartości i zasad działania i rządzenia, które pozwalają pogodzić konkurencyjność gospodarczą ze sprawiedliwością społeczną. Idea godnej pracy zasadza się na zrozumieniu, iż każdy kraj, bez względu na poziom rozwoju, na jakim się znajduje, wyznacza własne zadania w zakresie niwelowania rozbieżności pomiędzy celem zatrudnienia a brakiem wystarczających możliwości jego realizacji, pozbawianiem praw pracowniczych, niedostateczną ochroną socjalną oraz niedoskonałością dialogu społecznego.

2.5 Komitet przyjmuje ponadto z zadowoleniem nacisk położony w komunikacie na potrzebę efektywnego zaangażowania w ideę godnej pracy wielu instytucji o charakterze wielostronnym oraz rządów, zgodnie z deklaracją Rady Gospodarczej i Społecznej NZ z lipca 2006 r.

2.6 Komitet odnotowuje z zainteresowaniem, że komunikat uwzględnia wiele zaleceń poczynionych w opinii Komitetu w sprawie społecznego wymiaru globalizacji.

2.7 Wyraża ubolewanie, że wątek wewnętrznej i zewnętrznej koordynacji oraz spójności polityk między instytucjami finansowymi o charakterze międzynarodowym, Światową Organizacją Handlu (WTO) i Międzynarodową Organizacją Pracy (MOP), zwłaszcza na szczeblu państw członkowskich, nie został podjęty w zakresie satysfakcjonującym Komitet. EKES zwrócił się do Komisji oraz do Rady Ministrów z prośbą o podjęcie działań promujących zwiększenie koordynacji i spójności na poziomie państw członkowskich, z pełnym udziałem społeczeństwa obywatelskiego.

⁽²⁾ Opinia EKES-u z 9.3.2005 „Społeczny wymiar globalizacji — wkład polityki unijnej w rozszerzenie korzyści na wszystkich”, sprawozdawcy: Thomas Etty i Renate Hornung Draus (DzU C 234 z 22.9.2005).

EKES ponawia swoją prośbę z myślą o propagowaniu we wspomnianych instytucjach idei godnej pracy przez Komisję i państwa członkowskie.

Komisja powinna promować bardziej jednolite podejście państw członkowskich w relacjach ze wspomnianymi instytucjami, zwłaszcza w odniesieniu do ich doradztwa w zakresie polityki, programów pomocy rozwojowej realizowanych we współpracy z rządami oraz ich kredytów dla prywatnych przedsiębiorstw.

2.8 Ogólnie rzecz ujmując, przedstawione w komunikacie Komisji propozycje działań są zdaniem Komitetu odpowiednie i konstruktywne.

2.8.1 Najważniejszym niedostatkim dokumentu jest brak stwierdzenia, że wzmocnienie systemu kontrolnego MOP-u jest niezbędne z punktu widzenia upowszechniania godnej pracy. Ratyfikacja konwencji jest krokiem ważnym, ale niewystarczającym. Stałym przedmiotem zainteresowania musi być także faktyczna sytuacja w terenie, tzn. pełne wdrożenie zarówno w systemie prawa, jak i w praktyce. Komitet zachęca Komisję do stymulowania i koordynowania prowadzących do tego celu wspólnych działań państw członkowskich, w ścisłej współpracy z MOP-em.

2.8.2 Kolejnym stwierdzeniem, które Komitet pragnie uwypuklić, jest to, iż globalizacja nie tylko zmusza MOP do ciągłego uaktualniania własnych konwencji i zaleceń, ale także w sposób nieuchronny, w obliczu nowo powstających realiów w świecie pracy, stworzy konieczność sformułowania przez MOP nowych standardów. Nowe instrumenty muszą odnosić się do istotnych zagadnień, a tworzone przepisy muszą zasadać się w rzeczywistości. UE i jej państwa członkowskie (oraz partnerzy społeczni w państwach członkowskich) powinni być w tym kontekście zachęceni do przyjęcia postawy proaktywnej.

3. Uwagi szczegółowe

3.1 *Odnośnie do czynników rozwoju, zarządzania i efektywności*

3.1.1 Komisja pisze w komunikacie o dwustronnym i trójstronnym dialogu społecznym oraz o „włączeniu partnerów społecznych i społeczeństwa obywatelskiego” i „ściślejszym włączeniu partnerów społecznych i innych podmiotów społeczeństwa obywatelskiego”. Komisja powinna wyraźnie stwierdzić, że dialog społeczny odbywa się pomiędzy partnerami społecznymi z udziałem lub bez udziału przedstawicieli rządu, natomiast dialog obywatelski obejmuje również organizacje pozarządowe i inne zainteresowane podmioty. W kontekście komunikatu musi być jasne, że dialog społeczny jest czymś, co można osiągnąć tylko dzięki wolnym i niezależnym, demokratycznym organizacjom.

3.1.2 W rozdziale tym przywołuje się wszystkie składniki koncepcji godnej pracy. Uderzające jest to, że tylko przelotnie wspomina się o bezpieczeństwie i higienie pracy (wzmiankuje się o „jakości zatrudnienia”). Nie stało się tak chyba przez przypadek, skoro bezpieczeństwo i higiena pracy nie są zbyt eksploatowane w całym tekście komunikatu. Może się to wiązać z problematycznym stanowiskiem Komisji i państw członkowskich w stosunku do konwencji MOP-u dotyczących tego zagadnienia. Państwa członkowskie UE nie ratyfikowały ich w wystarczającym stopniu, i to pomimo faktu, iż zapisany w unijnym prawie poziom ochrony pracowników jest — co naturalne — przeważnie wyższy niż ten, który określają odpowiednie instrumenty MOP-u. Niechęć do ratyfikacji nie stanowi

dlą innych krajów rekomendacji do ratyfikowania konwencji MOP-u odnoszących się do bezpieczeństwa i higieny pracy. Należy więc stwierdzić, że UE nie propaguje programu godnej pracy w tym względzie. Komitet wzywa Komisję i państwa członkowskie do przyjrzenia się obecnej niezadowolającej sytuacji w celu jej znaczącej poprawy w przyszłości. Komitet uważa także, że państwa członkowskie nie powinny wypowiadać konwencji MOP-u dotyczących bezpieczeństwa i higieny pracy do czasu, gdy nie zdecydują się ratyfikować nowszej konwencji o podobnym zakresie.

3.1.3 Komitet podziela zdanie Komisji, że wyznaczenie celów o społecznym charakterze nie może być wykorzystywane w celach protekcyjnych. Jednocześnie pragnie zauważyć, że klauzula dotycząca kwestii społecznych w wielostronnych umowach handlowych (zagadnienie to zostało poruszone we wcześniejszych opiniach Komitetu) nie mogłaby zostać wykorzystana w celach protekcyjnych, ponieważ składa się na nią wyłącznie osiem standardów MOP-u związanych z podstawowymi prawami człowieka (dotyczących prawa do zrzeszania się i negocjacji zbiorowych, pracy przymusowej, dyskryminacji w zakresie wykonywania pracy i zatrudnienia oraz pracy dzieci), z których wszystkie zostały już ratyfikowane przez znaczną większość państw będących członkami MOP-u. Jeżeli państwa te dotrzymały swoich konstytucyjnych obowiązków, uczyniły je już integralną częścią ustawodawstwa krajowego lub innych właściwych regulacji, zgodnie z wymaganiami i pod nadzorem MOP-u.

3.1.4 W swojej polityce rozwoju UE musi w pełni uwzględnić godną pracę, a oświadczeniom o charakterze politycznym musi towarzyszyć odpowiednie wsparcie budżetowe.

3.2 *Odnośnie do zobowiązań oraz wytycznych polityki UE*

3.2.1 UE powinna propagować godną pracę „u siebie” poprzez ratyfikację i wdrożenie przez państwa członkowskie wszystkich właściwych konwencji MOP-u, łącznie z tymi dotyczącymi niedyskryminacji i integracji grup wymagających szczególnej traktowania.

3.2.2 W podrozdziale „Dalej idące zaangażowanie polityki zewnętrznej UE”, pod nagłówkiem „Rozszerzenie”, konwencje MOP-u nr 87 oraz 98 dotycząca stosowania zasad prawa do organizowania się i rokowań zbiorowych, wydają się, zdaniem Komisji, odnosić wyłącznie do praw związków zawodowych. Nie jest to zgodne z prawdą — mówi się w niej wprost także o prawach pracodawców. Komisja powinna propagować ochronę zarówno praw związków zawodowych, jak i praw pracodawców.

3.2.3 Komitet zgadza się z poglądami Komisji w zakresie „Sąsiedztwa”. Jest jednakże zdania, że należy także poświęcić odpowiednią uwagę dialogowi społecznemu/ratyfikacji konwencji (nr 144) MOP-u o trójstronnej konsultacji.

3.2.4 Co do podrozdziału dotyczącego „Stosunków dwustronnych i regionalnych”, Komitet zwraca uwagę, że Chiny stanowią oddzielny problem, który wymaga omówienia, a także uwzględnienia w komunikacie Komisji. Chiny otwarcie odmawiają przyznania niezależnym związkom zawodowym i organizacjom pracodawców prawa do zrzeszania się i negocjacji zbiorowych. Nie sposób, mając na względzie znaczenie Chin, ignorować ten fakt, jeśli myśli się o postępie, który ma zapewnić program godnej pracy.

3.2.5 Do listy działań wyszczególnionych pod nagłówkiem „Współpraca na rzecz rozwoju” Komisja powinna dodać działania, jakie należy podjąć, we współpracy z MOP-em, aby dopomóc we włączaniu gospodarki nieformalnej w formalną. W przypadku gospodarki nieformalnej godna praca jest równie istotna jak w przypadku gospodarki formalnej. Komisja powinna podjąć współpracę z MOP-em w celu poszukiwania nowych sposobów pomocy istniejącym organizacjom w opracowywaniu form działania zmierzającego do obrony praw i zwiększania możliwości osób zarobkujących w ramach gospodarki nieformalnej, a także aby umożliwić nowym podmiotom podejmowanie działalności polegającej na reprezentowaniu interesów.

3.2.6 Ponadto Komitet proponowałby umieścić na tej liście promocję organizacji gospodarki społecznej takich jak spółdzielnie. Jest to jedna z kwestii priorytetowych, ujętych w wydanej przez EKES opinii w sprawie społecznego wymiaru globalizacji.

3.2.7 Komisja powinna także zastanowić się nad polityką zmierzającą do zwiększenia, we współpracy z MOP-em, roli małych i średnich przedsiębiorstw w upowszechnianiu godnej pracy.

3.2.8 Jeśli chodzi o podrozdział „Handel czynnikiem zrównoważonego rozwoju”, Komitet odsyła do sugestii zawartych w opinii w sprawie społecznego wymiaru globalizacji w odniesieniu do wspólnych obserwatoriów dwustronnych i stref przetwórstwa wywozowego (EPZ).

3.2.9 Komitet z zadowoleniem przyjmuje wsparcie Komisji dla powszechnej ratyfikacji i faktycznego zastosowania konwencji MOP, lecz odnotowuje, że w obszarze handlu międzynarodowego temu zaangażowaniu można by nadać bardziej konkretną formę. Po pierwsze, na szczeblu wielostronnym Komisja powinna uczynić promowanie godnej pracy jednym z celów UE w WTO. Należy rozważyć utworzenie Komitetu ds. Handlu i Godnej Pracy wewnątrz struktur WTO, na wzór Komitetu ds. Handlu i Środowiska. Godna praca powinna być traktowana jako składnik zrównoważonego rozwoju w ramach przeglądów polityki handlowej WTO. Konieczny jest wspólny program pracy WTO-MOP. Komisja i państwa członkowskie powinny podjąć aktywne starania, by przekonać innych członków WTO o korzyściach płynących z uwagi poświęconej godnej pracy wewnątrz struktur WTO.

3.2.10 Po drugie, w swych dwustronnych stosunkach handlowych, takich jak umowy o partnerstwie gospodarczym (EPA), Komisja powinna nadać priorytetowe znaczenie ratyfikacji i wdrożeniu socjalnych praw podstawowych MOP-u w programie

negocjacji. W ramach wszystkich tych negocjacji należy przeprowadzić oceny oddziaływania na zrównoważony rozwój, które obejmowałyby wskaźniki godnej pracy, a także uwzględnić przedstawione przez nie zalecenia.

3.2.11 Jeśli chodzi o system zachęt handlowych „GSP plus”, potrzebne są zdecydowane środki towarzyszące, jeżeli system ten ma być skuteczny, w szczególności zaś należy przeprowadzić przeglądy śródkresowe krajów objętych planem „GSP plus” na początku 2007 r., by zapewnić, że rządy uznają konieczność wdrożenia przedmiotowych konwencji i rozpoczęcia stosownych działań.

3.2.12 Co do podrozdziału „Sprawne zarządzanie migracją o podłożu ekonomicznym” Komitet pragnie ponownie poruszyć kwestię Międzynarodowej konwencji Narodów Zjednoczonych dotyczącej ochrony praw migrujących. Jest to trudny i złożony problem. Ani jeden ważny „kraj przyjmujący” nie ratyfikował jeszcze tej konwencji. Komitet, w swojej opinii wydanej w czerwcu 2004 r.⁽³⁾ ustosunkował się pozytywnie do tej konwencji. Uderzające jest to, że Komisja zupełnie pomija ten instrument w swoim komunikacie. Komitet wzywa Komisję do przeanalizowania, wraz z państwami członkowskimi, powodów nieratyfikowania konwencji oraz do określenia jasnej strategii opartej na tej analizie. Zachęca także Komisję do przeanalizowania, wspólnie z państwami członkowskimi, które jak dotąd nie ratyfikowały konwencji MOP nr 97 i 143, dotyczących pracowników migrujących, możliwości ratyfikacji tych dokumentów w najbliższej przyszłości.

3.2.13 Komisja ma zamiar wesprzeć zawieranie ponadnarodowych umów zbiorowych i umów ramowych na szczeblu światowym (fragment zatytułowany „Praca ze społeczeństwem obywatelskim i przedsiębiorstwami”). Komitet nalega, aby zgłębić to zagadnienie w ścisłej współpracy z odpowiednimi organizacjami pracodawców i federacjami związków zawodowych.

3.2.14 Komisja powinna także omówić z tymi organizacjami i innymi właściwymi organizacjami społeczeństwa obywatelskiego propagowanie podejścia dotyczącego odpowiedzialności społecznej przedsiębiorstw w krajach, gdzie rozdział pomiędzy prawodawstwem a wdrażaniem prawa w praktyce jest szczególnie duży. Komitet podkreśla, że społeczna odpowiedzialność przedsiębiorstw uzupełnia prawodawstwo, nie może natomiast go zastępować.

Komitet zaleca Komisji, by zachęcała przedsiębiorstwa do zawierania w swoich dobrowolnych kodeksach postępowania wyrażonych odniesień do wytycznych OECD dla przedsiębiorstw wielonarodowych oraz Trójstronnej deklaracji zasad dotyczących międzynarodowych przedsiębiorstw i polityki społecznej MOP-u.

Bruksela, 17 stycznia 2007 r.

Przewodniczący
Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego
Dimitrisa DIMITRIADIS

⁽³⁾ Opinia EKES-u z 30.6.2004 r. w sprawie Międzynarodowej konwencji w sprawie migracji. Sprawozdawca: Luis Miguel Pariza Castaños (DzU C 302 z 7.12.2004).